

Asia: VN/12128/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Luonnonsuojelulain lukukohtaiset kommentit

1 luku Yleiset säännökset

Luontovahinkojen soveltamisala tulisi ulottaa koskemaan myös uhanalaisia luontotyyppejä. Määritelmiin (3 §) tulee lisätä tarkennus, että kohta 6) koskee myös luvussa 7 tarkoitettuja uhanalaisia, suojeltuja ja tiukasti suojeltuja luontotyyppejä.

2 luku Luonnonsuojelun viranomaiset ja muut toimijat

-

3 luku Luonnonsuojelusuunnittelu

Luonnonsuojelusuunnittelu pykälässä 14 (Kansallinen luonnon monimuotoisuusstrategia ja toimintaohjelma) on tervetullut ehdotus monimuotoisuuden turvaamiseksi. Monimuotoisuuden turvaaminen edellyttäisi kuitenkin vahvempia ohjauskeinoja, esimerkiksi luonnonsuojelusuunnittelulakia, johon asetettaisiin määrällisiä EU:n biodiversiteettistrategian mukaisia tavoitteita sekä ajallinen vuosilukutavoite, kuten ilmastolaissa.

4 luku Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

-

5 luku Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkosto

-

6 luku Luonnonsuojelualueet

Monimuotoisuuden turvaamiseksi on välttämätöntä, että suojelualueiden perustamisessa huomioidaan myös alueet, jotka ovat sijainniltaan tärkeitä, potentiaalisesti arvokkaita tai vasta

kehittymässä arvokkaiksi ja luonnontilaisen kaltaisiksi. Esitämme, että kohtaan 44.2 §:n kohtaa 7) tarkennetaan siten, että se käsittää myös arvokkaat, kehitys- ja ennallistamiskelpoiset tai sijainniltaan ekologisessa verkostossa tärkeät alueet.

7 luku Luontotyyppien suojelu

Uhanalainen luontotyyppi tulisi ottaa huomioon kaikessa maankäytössä. Uhanalaisen luontotyypin huomioimisen soveltamisalaan tulisi lisätä ympäristönsuojelulain mukaiset ilmoitukset, metsänkäyttöilmoitukset sekä maankäyttö- ja rakennuslain katu- ja puistosuunnitelmat sekä rakennus-, toimenpide- ja maisematyöluvat.

Edelleen uhanalaisten luontotyyppien huomioimista (67 §) tulisi parantaa täydentämällä metsälain 10 §:n suojeltujen luontotyyppien luetteloa myös muilla puustoisilla, uhanalaisilla suotyypeillä.

8 luku Eliölaajien suojelu

Uhanalaiset lajit tulisi ottaa huomioon kaikessa maankäytössä ei-luonnon-nettihävikkiä -periaatteen mukaisesti. Pykälän 76 uhanalaisten lajien huomioimisen soveltamisalaan tulisi siten lisätä ympäristölainmukaiset ilmoitukset, metsänkäyttöilmoitukset, maankäyttö- ja rakennuslain katu- ja puistosuunnitelmat, sekä rakennus-, toimenpide- ja maisematyöluvat.

Luonnonsuojelulain 73 § rauhoitussäännöksiin vastaiset pesimäaikaiset hakkuut tulee lopettaa EU-tuomioistuimen linjauksen (tuomio 4.3.2021 asiassa C-473/19 ja C-474/19) mukaisesti. Rauhoitettujen eläinten rauhoitussäännösten toimeenpanoa tulee vahvistaa asettamalla rajoitusajat ja -alueet myös metsälakiin.

Edelleen on kestävämpää, että monet uhanalaiset lajit eivät ole rauhoitettuja. Metsästyslain 5 §:n riistalajeista tulee poistaa kaikki uhanalaiset lajit ja siirtää ne LSL:n rauhoituksen piiriin.

9 luku Vaihanta, maahantuonti ja maastavienti

-

10 luku Maiseman suojelu ja hoito sekä luonnonmuistomerkit

-

11 luku Ekologisen kompensaation toteuttaminen

Ekologista kompensaatiota tulisi soveltaa heti poikkeusluvissa. Kompensoinnin pilotoitinkokemuksia voidaan edelleen jatkossa soveltaa myös muihin tapauksiin. Kompensaatioperiaatteena tulee olla nettopositiivisuus. Heikennyksen hyvittäminen tulisi siis kohdistua samaan uhanalaiseen

luontotyyppiin tai saman lajin elinympäristöön siten, että luontotyyppin tai lajin suojelutaso paranee. Kaavojen sl, s, luo-alueita tai Metsähallituksen Luontopalveluiden maita ei tule käyttää kompensointiin, vaan alueiden on todellisuudessa lisättävä elinympäristön tai luontotyyppin suojelualaa.

Lisäksi on arvioitava, tulisiko hyvitystoimenpiteiden tarpeen määrittelyssä ja aiheutuvien heikennysten arvioinnissa kompensoation esittäjiltä edellyttää pätevyyttä esimerkiksi akkreditoinnin kautta.

12 luku Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoitukseen ja korvaukset

-

13 luku Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen

-

14 luku Luonnonsuojelun valvonta, hallintopakko ja rangaistukset

-

15 luku Muutoksenhaku

-

16 luku Voimaantulosäännökset

-

Huomiot muihin lakeihin ehdotettuihin muutoksiin

Huomiot muutoksista, joita on ehdotettu muihin lakeihin

Huomiot muihin lakeihin

Metsälaki

Monimuotoisuuden turvaamiseksi olisi välttämätöntä tehostaa myös metsälakia, sillä metsätalous on suurin uhanalaisuutta aiheuttava syy sekä uhanalaisten lajien että uhanalaisten luontotyyppien osalta. On siis selvää, että metsälaki ei ole riittänyt suojelemaan metsäluonnon erityisen arvokkaita elinympäristöjä ja niiden lajeja.

Metsälain 10 §:n erityisen arvokkaiden kohteiden pienialaisuuden ja selvärajaisuuden vaatimukset on poistettava monimuotoisuutta heikentävinä. Näillä edellytyksillä laajempi, todellisuudessa pienialaista aluetta arvokkaampi suurempi ala ei kuulukaan erityisen arvokkaisiin elinympäristöihin.

Pienialaisuuden vaatimus johtaa arvokkaiden alueiden pirstoitumiseen ja luontokadon etenemiseen, kuten uhanalaisuus selvitykset metsälajiston osalta osoittavat. Lisäksi Metsäkeskuksen tulkintasuositusten eroista johtuvat metsälakikohteiden supistukset on peruttava ja lakikohteista poistetut alat, esimerkiksi poistetut purokohteet, on palautettava metsälainsuojan alle.

Lisäksi metsälakiin on lisättävä rajoitusalueet ja -ajat kesähakkuita koskevan (EUTI:n tuomio 4.3.2021 yhdistetyssä asiassa C-473/19 ja C-474/19) päätöksen toimeenpanemiseksi. Edelleen metsälakiin tulee lisätä kansalaisten ja ympäristöjärjestöjen osallistumis- ja muutoksenhakumahdollisuus.

Vesilaki

Vesilain tarkoittamien suojeltujen luontotyyppien "luonnontilaisen kaltaisuuden" soveltamisalaa ei pidä kaventaa.

Kaivoslaki

Kaikki luonnonsuojelualueet ja Natura 2000 -alueet tulee merkitä 7 §:ään malminetsinnältä kielletyiksi alueiksi. Jotta alueiden luonnontila ei vaarannu, tulisi myös alueiden ympäristöön jättää puskurivyöhyke, jolla malminetsintä on kiellettyä.

Metsästyslaki

Uhanalaisten lajien suojelemiseksi metsästyslain 5 §:n 1 momentin 1) kohdan riistalajeista tulisi poistaa uhanalaiset ja vähälukuiset lajit, kuten vaarantunut (VU) hilleri ja erittäin uhanalainen susi (EN). ML:n 5 §:n 2) kohdan riistalinnuista tulee poistaa uhanalaiset vesilinnut, kuten vaarantuneet (VU) metsähänhi, haapana, jouhisorsa, heinätavi, riekko ja pyy, erittäin uhanalaiset (EN) tukkasotka, haahka ja nokikana sekä äärimmäisen uhanalainen (CR) punasotka.

Luonnonsuojelulain uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen

Miten lakiehdotus kokonaisuutena vastaa sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen?

Luonnonsuojelulain uudistus on luonnontieteellisesti perusteltua, sillä lajien ja luontotyyppien uhanalaisarviointit osoittavat, ettei monimuotoisuuden heikkenemistä ole saatu pysäytettyä. Lakiehdotus on oikeansuuntainen, mutta luonnonsuojelulakia tulisi edelleen tehostaa

monimuotoisuuden turvaamiseksi. Edellä esittämämme täydennykset tukevat tämän tavoitteen saavuttamista käytännössä.

Ilmastonmuutoksen hillintä

Miten näette ilmastonmuutoksen hillinnän luonnonsuojelulain ehdotettuna tavoitteena?

-

Ekologisen kompensaation eli luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittäminen

1) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat luonnonsuojelulain tavoitteiden saavuttamiseen?

Ekologista kompensaatiota tulisi soveltaa heti velvoittavana poikkeusluissa. Kompensoinnin pilotoitkokemuksia voidaan edelleen jatkossa soveltaa myös muihin tapauksiin. Kompensaatioperiaatteena tulee olla nettopositiivisuus. Heikennyksen hyvittäminen tulisi siis kohdistua samaan uhanalaiseen luontotyyppiin tai saman lajin elinympäristöön siten, että luontotyyppin tai lajin suojelutaso paranee. Kaavojen sl, s, luo-alueita tai Metsähallituksen Luontopalveluiden maita ei tule käyttää kompensointiin, vaan alueiden on todellisuudessa lisättävä elinympäristön tai luontotyyppin suojelualaa.

Tällöin kompensaatio tukisi luonnonsuojelulain tavoitteiden saavuttamista.

Lisäksi on arvioitava, tulisiko hyvitystoimenpiteiden tarpeen määrittelyssä ja aiheutuvien heikennysten arvioinnissa kompensaation esittäjiltä edellyttää pätevyyttä esimerkiksi akkreditoinnin kautta.

2) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat toimialojen suunnittelemiin hankkeisiin?

-

Malminetsintä luonnonsuojelualueilla

Pidättekö tarkoituksenmukaisena rajoittaa malminetsintää luonnonsuojelualueilla

1) ehdotetulla tavalla poistamalla viranomaisen mahdollisuus myöntää lupa malminetsintään valtion luonnonsuojelualueilla?

-

2) muulla tavalla (miten)?

On tarkoituksenmukaista, että kaikki luonnonsuojelualueet, myös yksityiset ja Natura 2000 -alueet tulee merkitä 7 §:ään malminetsinnältä kielletyiksi alueiksi. Jotta alueiden luonnontila ei vaarannu, tulisi myös alueiden ympäristöön jättää puskurivyöhyke, jolla malminetsintä on kiellettyä.

Muut huomiot

Muita huomioita esityksestä

-

Hirvonen Anne
Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry